
Bakalarz Radzyński 2013

Radzyński Rocznik Humanistyczny 12, 287-289

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Bakałarz Radzyński 2013

Wśród nominowanych do tytułu Bakałarz Radzyński za 2013 r. znalazło się 16 prac (kolejność alfabetyczna wg nazwisk autorów):

- ks. Błoński B., *Dzieje diecezji siedleckiej i dekanatu radzyńskiego. Rys historyczny*, „Radzyński Rocznik Humanistyczny”, t. 11, 2013, s. 179-195.
- Bobryk W., *Parafia obrządku wschodnio-słowiańskiego w Szóstce*, [w:] *Ziemia Radzyńska 1918-1939*, Radzyń Podlaski 2012, s. 323-328.
- Dobrowolski R., *Obóz narodowy*, [w:] *Ziemia radzyńska 1918-1939*, Radzyń Podlaski 2012, s. 255-288.
- Gątarczyk A., *Świat chłopski*, [w:] *Ziemia radzyńska 1918-1939*, Radzyń Podlaski 2012, s. 71-129.
- Gontarek A., *Świat żydowski*, [w:] *Ziemia radzyńska 1918-1939*, Radzyń Podlaski 2012, s. 161-191.
- Kalinowski S., *Organizacje społeczne i prasa w akcji promocji legendy Józefa Piłsudskiego w powiecie radzyńskim w okresie II Rzeczypospolitej*, „Radzyński Rocznik Humanistyczny”, t. 11, 2013, s. 19-46.
- Konstankiewicz M., *Administracja państwowa i samorządowa*, [w:] *Ziemia radzyńska 1918-1939*, Radzyń Podlaski 2012, s. 7-15.
- Kowalik J., *Świat mieszczański*, [w:] *Ziemia radzyńska 1918-1939*, Radzyń Podlaski 2012, s.17-70.
- Magier D., *Komuniści*, [w:] *Ziemia radzyńska 1918-1939*, Radzyń Podlaski 2012, s. 313-322.
- Magier D., *Skorowidz do rejestru mieszkańców miasta Radzynia Podlaskiego z lat 1931-1939*, Lublin 2013.
- Mazurek M., *Władysław Cholewa. Delegat Rządu Londyńskiego na województwo lubelskie. Sybirak Biografia*, Czemiernickie Towarzystwo Regionalne, Czemierniki 2012, ss.197.
- Romanek J., *Ludowcy*, [w:] *Ziemia radzyńska 1918-1939*, Radzyń Podlaski 2012, s. 289-311.
- Sitkiewicz D., *Świat ziemiański*, [w:] *Ziemia radzyńska 1918-1939*, Radzyń Podlaski 2012, s. 131-159.
- Szewczuk D., *Oświata*, [w:] *Ziemia radzyńska 1918-1939*, Radzyń Podlaski 2012, s. 233-254.

- Szum E., *Wróg publiczny – wrogiem społeczeństwa czy państwa? Józefa Koryckiego wojna z PRL-em*, „Radzyński Rocznik Humanistyczny”, T. 11, 2013, s. 127-141.
- Zawada J., *Kultura*, [w:] *Ziemia Radzyńska 1918-1939*, Radzyń Podlaski 2012, s. 193-232.

Kapituła konkursowa podjęła następujące decyzje:

1. Tytuł „Bakalarza Radzyńskiego 2013” oraz nagrodę finansową za miejsce I otrzymała Joanna Kowalik za rozdział pt. *Świat mieszczkański* w książce *Ziemia radzyńska 1918-1939* (Radzyń Podlaski 2012).

Uzasadnienie:

Autorka w swojej publikacji przedstawiła świat mieszczan radzyńskich w okresie międzywojennym barwnie i wieloaspektowo. Zbudowała obraz miasta wychodząc od ludności w ujęciu statystycznym, wyglądu miasta z jego placami, rynkami, ulicami, zielenią, a kończąc na mieszkańcach i ich zajęciach. Czytelnik poznaje nazwiska wielu osób - tych, których imiona noszą dzisiejsze ulice, np. doktora Józefa Chomiczewskiego czy doktora Stanisława Kostki Apolinarego Sitkowskiego oraz tych zupełnie zapomnianych, nazwiska kupców, rzemieślników i rolników, bo okazuje się, że większość mieszczan radzyńskich zajmowała się rolnictwem. Autorka nie pominęła ważnych wydarzeń, takich jak wystawa rolnicza z 1913 r., pierwsza stacja benzynowa czy wprowadzenie elektryczności. Jest również przegląd banków, cechów i organizacji.

Tak więc z tej opowieści jawi się obraz miasta, również z jego niedoskona-

łościami, w zasadzie bardzo bliski nam dzisiaj, obraz małego podlaskiego, w dużej części drewnianego miasteczka, które na chwilę ożywa na nowo.

Artykuł ten skonstruowany na podstawie rozproszonych źródeł, zawierający fotografie i aneksy, dzięki warsztatowi autorki i jej cieplej narracji, oddaje zwartą rzeczywistość okresu międzywojennego i jednocześnie rodzi refleksję o czasach współczesnych i naszym postępie cywilizacyjnym.

2. Miejsce II oraz nagrodę finansową otrzymała Agnieszka Gątarczyk za rozdział pt. *Świat chłopski* w książce *Ziemia radzyńska 1918-1939* (Radzyń Podlaski 2012).

Uzasadnienie:

Autorka, znawczyni tematu, poruszając się w jego obrębie z dużą swobodą i pewnością, przedstawiła zagadnienie ogromnych przemian radzyńskiej wsi w sposób kompetentny i wyczerpujący. Analizie zostały poddane nie tylko zmiany dotyczące struktury rolnej, społecznej, ale też kwestie upraw, hodowli, mentalności chłopów, ich kultury i poglądów politycznych. Prócz spraw wiejskich zostało przybliżone położenie robotników rolnych zatrudnianych w folwarkach, ich problemy w pozyskaniu własnej ziemi oraz różne postawy wobec agitacji komunistycznej, szczególnie podczas wojny polsko-bolszewickiej.

Autorce nie umykają też relacje wieś – dwór w czasie trudnych procesów komasacji i parcelacji, a której pokłosiem były skargi chłopów kierowane nawet do premiera Witosa i marszałka Piłsudskiego. Podstawą do tak wnikliwej analizy stały się nie tylko źródła archiwalne, ale również ustawodawstwo między-

Joanna Kowalik – Bakalarz Radzyński 2013

wojenne dotyczące reformy rolnej, bez którego pełne zrozumienie tych przemian byłoby niemożliwe.

Nagrodzony artykuł jest pierwszym opracowaniem podejmującym tematykę najliczniejszej grupy społecznej w okresie międzywojennym, jaką była mała własność rolna, potocznie nazywana chłopami.

3. Miejsce III oraz nagrodę finansową otrzymał Dariusz Magier za książkę pt. *Skorowidz do rejestru mieszkańców miasta Radzyna Podlaskiego z lat 1931-1939* (Lublin 2013).

Uzasadnienie:

Nazwa „Skorowidz” użyta w tytule może sugerować, że książka powstała jako dokument niezbędny do korzystania z zespołu archiwalnego. Została jednak tak zaplanowana i zaprezentowana przez autora, że stanowi cenną pozycję książkową nie tylko w czytelni archiwalnej, ale w biblioteczce każdego Radzyniaka. Jak sam autor zastrzegł, ma być

swoistym przewodnikiem po dawnej społeczności.

Praca składa się ze wstępu i części właściwej, czyli opracowanego źródła, którym jest sam spis mieszkańców. Jednak bardzo interesujący jest wstęp, który zawiera informacje o prawie meldunkowym okresu międzywojennego, wykaz ówczesnej elity, statystyki dotyczące wykonywanych zawodów oraz współczesną projekcję mapy międzywojennego Radzyna. Istotna jest też zawarta w książce instrukcja obsługi internetowej bazy „Mieszkańcy Radzyna 1931-1939”, a możemy z niej skorzystać wchodząc na stronę Archiwum Państwowego w Lublinie, gdzie w zakładce Oddziały zamiejscowe Oddział Radzyń Podlaski „Bazy danych” dostępne są informacje w formie elektronicznej, które odsyłają do właściwego źródła.

Książka ta już wzbudziła duże zainteresowanie i z pewnością może stać się początkiem pasji genealogicznej większości mieszkańców Radzyna Podlaskiego.